

Universitat de Girona
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales

Llicenciatura d'Adm. i Dir. d'Emp. i d'Economia
Curs 2000-2001
1r quadrimestre
Assignatura optativa
6 crèdits

Departament d'Economia
Campus de Montilivi
17071 Girona
Fax 34 (9) 72 41 80 32
c.e. jaume.portella@udg.es

PROGRAMA D'HISTÒRIA DEL PENSAMENT ECONÒMIC

Professor: Jaume Portella

Objectius:

Es tracta de fer balanç de les escoles, tendències i autors més importants de la història del pensament econòmic fins a l'actualitat. Després d'examinar algunes qüestions sobre el contingut de l'assignatura en la introducció, la primera part es dedica als coneixements econòmics anteriors a la formació de l'escola clàssica. La segona part analitza els temes centrals de l'economia política en la seva primera etapa moderna fins a la fisiocràcia. A la tercera part s'estudia l'escola clàssica i el marxisme. La quarta part contempla el període de consolidació de l'economia, des de l'aparició del marginalisme fins l'època dels anys trenta del segle XX. Finalment, els cinc darrers temes es dediquen als desenvolupaments d'aquesta disciplina durant els últims seixanta anys, començant pels treballs de Keynes i Schumpeter.

Programa teòric:

INTRODUCCIÓ

1. Els plantejaments bàsics de la història del pensament econòmic.

- 1.1 Doctrines econòmiques, pensament econòmic i anàlisi econòmica.
- 1.2 Absolutisme i relativisme: reconstruccions racionals i reconstruccions històriques.
- 1.3 Economia: ciència o ideologia?
- 1.4 Raons per a l'estudi de la història del pensament econòmic.

Bibliografia específica:

- J.A. Schumpeter (reed. 1994), *Historia del Análisis económico*. Barcelona, Ariel (Cap. I: objecte i mètode).
- R.L. Meek (1979), *Economía e ideología y otros ensayos. Estudios sobre el desarrollo del pensamiento económico*. Barcelona, Ariel (pp. 294-338).

PRIMERA PART: ELS CONEIXEMENTS ECONÒMICS PRECIENTÍFICS DERIVATS DE LA PRÀCTICA, L'OBSERVACIÓ ASISTEMÀTICA I LES REFLEXIONS MORALS

2. El pensament econòmic escolàstic

- 2.1. La filosofia aristotèlica i la seva transmissió.
- 2.2. Panorama del pensament econòmic medieval: preu just, moneda bona, interès lícit.
- 2.3. Els escolàstics espanyols dels segles XVI i XVII: l'escola de Salamanca.

Bibliografia específica:

- J.M. Keynes (reed. 1987), *La teoria general de l'ocupació, l'interès i el diner*. Barcelona, Ed. 62 (Cap. 23)
- M. Grice-Hutchinson (1982), *El pensamiento económico en España (1177-1740)*. Barcelona, Crítica, Cap. 3 (Escola de Salamanca).

3. El mercantilisme

- 3.1. Concepte i característiques generals.
- 3.2. El mercantilisme en els principals països europeus.
- 3.3. El mercantilisme tardà i el cameralisme.
- 3.4. El mercantilisme a Espanya: els arbitristes.

Bibliografia específica:

- M. Grice-Hutchinson (1982), *El pensamiento económico en España (1177-1740)*. Barcelona, Crítica, (Cap. 4, mercantilistes espanyols).
- P. Vilar (1976), *Crecimiento y desarrollo*. Barcelona, Ariel (Cap. 2, primitius espanyols).
- T. Mun (1954), *La riqueza de Inglaterra por el comercio exterior*. México, FCE.
- G. De Uztáriz (reed. 1968), *Theoria y práctica de comercio, y de marina*. Madrid, Aguilar.

SEGONA PART: L'EMERGÈNCIA DE L'ECONOMIA POLÍTICA CLÀSSICA.

4. Els primers esforços sistemàtics

- 4.1. Petty: aritmètica política
- 4.2. Cantillon: el bressol de la ciència
- 4.3. Hume: teoria monetària i comerç internacional

Bibliografia específica:

- F. Estapé (1971), *Ensayos sobre historia del pensamiento económico*. Barcelona, Ariel (Cap. III, Cantillon).
- R. Cantillon (reed. 1978), *Ensayo sobre la naturaleza del comercio en general*. México, FCE.

5. La fisiocràcia i els seus precedents

- 5.1. Boisguillebert i Vauban, els precursors.
- 5.2. Il·lustració i crisi econòmica: l'origen de la fisiocràcia.
- 5.3. El "Tableau économique" i el producte net
- 5.4. La política econòmica dels fisiòcrates.

Bibliografia específica:

- R.L. Meek (1975), *La fisiocracia*. Barcelona, Ariel.
- Ll. Argemí, E. Lluch (1985), *Agronomía y Fisiocracia en España (1750-1820)*. Valencia, Alfonso V el Magnánimo.
- M. Kuczynsky y R.L. Meek, comp. (1980), *El "Tableau économique" de Quesnay*. México, FCE.

6. Adam Smith

- 6.1 L'escola escocesa i la *Teoria dels sentiments morals*.
- 6.2 *La Riquesa de les nacions*.
- 6.3 Divisió del treball i acumulació de capital.
- 6.4 Ciència econòmica i doctrina liberal.

Bibliografia específica:

- A.O. Hirschman (1981), *Las pasiones y los intereses*. México, FCE.
- J. Cartelier (1981), *Excedente y reproducción. La formación de la economía política clásica*. México, FCE.
- A. Smith (reed. 1991), *La riqueza de las naciones*. Barcelona, Ed. 62.
- R.S. Smith (1957), "La Riqueza de las Naciones: en España e Hispanoamérica", *Revista de Economía Política*, VIII, 3.

TERCERA PART: L'ESCOLA CLÀSSICA I EL MARXISME

7. David Ricardo i Thomas R. Malthus

- 7.1. La teoria de la població de Malthus.
- 7.2. Crisi i subconsum.
- 7.3. Ricardo: el model senzill del gra.
- 7.4. Els *Principis* i la teoria del valor i de la distribució.
- 7.5. Maquinària i acumulació.

Bibliografia específica:

- P. Sraffa, "Prólogo general" i "introducción" a *Obras y Correspondencia de D. Ricardo*, I, pp. VII-XLV.
- D. Ricardo (reed. 1984), *Els principis d'economia política i tributació*. Barcelona, Ed. 62.
- T.R. Malthus (reed. 1986), *Un assaig sobre el principi de la població*. Barcelona, Ed. 62.

8. L'escola clàssica anglesa i continental

- 8.1. Say i la llei dels mercats
- 8.2. Sismondi i les crisis.
- 8.3. Mill: la darrera síntesi
- 8.4. Recepció del classicisme a Espanya.

Bibliografia específica:

- E. Lluch (1973), *El pensament econòmic a Catalunya (1760-1840)*. Barcelona, Ed. 62.
- J.S. Mill (reed. 1951), *Principios de economía política*. México, FCE.
- A. Flórez Estrada (reed. 1980), *Curso de economía política*. Madrid, Instituto de Estudios Fiscales.
- E. Jaumeandreu (reed. 1988), *Rudimentos de economía política*. Barcelona, Altafulla.

9. Karl Marx i el marxisme

- 8.5. Context i mètode: el materialisme històric.
- 8.6. Teoria del valor i plusvàlua.
- 8.7. Acumulació i crisi del capitalisme.
- 8.8. El marxisme després de Marx.

Bibliografia específica:

- P. Sweezy (1982), *Teoría del desarrollo capitalista*. Madrid, FCE.
- K. Marx (reed. 1980), *El capital*. Barcelona, Crítica.
- K. Marx (reed. 1977), *Teorías sobre la plusvalía*. Barcelona, Grijalbo.
- N. Bujarín (reed. 1969), *La economía mundial y el imperialismo*. París, Ruedo Ibérico.
- K. Kautsky (reed. 1974), *La cuestión agraria*. Barcelona, Laia.

QUARTA PART: EL MARGINALISME I LA CONSTRUCCIÓ DE L'ECONOMIA MODERNA

10. Aparició del marginalisme

- 10.1 Gènesi del marginalisme: Cournot, Dupuit, von Thünen, Gossen.
- 10.2 La discussió sobre les causes de la seva aparició
- 10.3 La primera generació de marginalistes: Jevons, Menger, Walras.

Bibliografia específica:

- M. Blaug (1985), *Teoría económica en retrospectiva*. Madrid, FCE (pp. 374-391).
- A.A. Cournot (reed. 1969), *Investigaciones acerca de los principios matemáticos de la teoría de las riquezas*. Madrid, Alianza.
- C. Menger (reed. 1983), *Principios de economía política*. Madrid, Unión Editorial/Institutot de Economía de Mercado.
- L. Walras (reed. 1987), *Elementos de economía política pura (o Teoría de la riqueza social)*. Madrid, Alianza.

11. Desenvolupament del marginalisme

- 11.1 Böhm-Bawerk: teoria de l'interès i període mitjà de producció.
- 11.2 Fisher: teoria de l'interès.
- 11.3 Wicksell: teoria de la distribució.
- 11.4 Pareto: economia del benestar.

Bibliografia específica:

- N. Bujarín (reed. 1974), *Economía política del rentista*. Barcelona, Laia.
- E. Böhm-Bawerk (reed. 1986), *Capital e interés. Historia y crítica de las teorías sobre el interés*. México, FCE.
- E. Böhm-Bawerk (reed. 1998), *Teoría positiva del capital*. Madrid, Aosta.
- K. Wicksell (reed. 1963), *Lecciones de economía política*. Madrid, Aguilar.

12. L'economia marshalliana

- 12.1 Panoràmica de la biografia intel·lectual i de l'obra de Marshall.
- 12.2 Teoria de la utilitat i de la demanda. L'excedent del consumidor.
- 12.3 Cost i oferta. El temps. Les economies externes.
- 12.4 Influència de les aportacions marshallianes.

Bibliografia específica:

- J.M. Keynes (1949), "Introducción" a A. Marshall, *Obras escogidas*. México, FCE.
- A. Marshall (1963), *Principios de economía*. Madrid, Aguilar.

13. Altres corrents

- 13.1 Historicisme: l'escola antiga i l'escola nova
- 13.2 La *Methodenstreit*.
- 13.3 L'institucionalisme americà: Veblen i els altres institucionalistes.

Bibliografia específica:

- B.B. Seligman (1967), *Principales corrientes de la ciencia económica moderna*. Barcelona, Oikos-Tau (Cap. 1: Historicismo, i Cap. 3: Institucionalismo)
- T. B. Veblen (reed. 1966), *Teoría de las clases ociosas*. México, FCE.

CINQUENA PART: DE KEYNES FINS A L'ACTUALITAT

14. Keynes y Schumpeter

- 14.1 La determinació del nivell d'ocupació, els plans de producció i el mercat de treball.
- 14.2 La propensió a consumir. L'eficiència marginal del capital. La determinació de la taxa d'interès.
- 14.3 La determinació dels preus dels béns. La determinació dels beneficis de les empreses i la reformulació de les anticipacions de l'empresari. El model de la *Teoria General* i la política econòmica.
- 14.4 La teoria dels cicles de Keynes. La teoria de l'empresari innovador de J.A. Schumpeter.

Bibliografia específica:

- Ll. Barbé (1992), *Curs d'introducció a l'economia. II. L'escola neoclàssica, Keynes i Schumpeter*. Bellaterra, Publicacions de la UAB (Caps. XVIII-XXI).
- J.M. Keynes (reed. 1987), *La teoría general de la ocupación, el interés y el dinero*. Barcelona, Ed. 62.
- J.A. Schumpeter (reed. 1966), *Capitalismo, socialismo y democracia*. Barcelona, Ed. 62.

15. Les respostes a Keynes

- 15.1 El monetarisme de Milton Friedman. La crítica a la corba de Philips i l'estangflació.
- 15.2 La nova economia clàssica i les anticipacions racionals. El triomf del mercat i la desaparició de les crisis.
- 15.3 L'economia de l'oferta.
- 15.4 L'imperialisme de l'economia neoclàssica.

Bibliografia específica:

- R. Heilbroner; W. Milberg (1998), *La crisis de visión en el pensamiento económico moderno*. Barcelona, Paidós.
- P. Krugman (1994), *Vendiendo prosperidad*. Barcelona, Ariel.
- M. Beaud i G. Dostaler (1993), *La pensée économique depuis Keynes*. París, Seuil.
- G. Mankiw (1997), *Macroeconomía*. Barcelona, Antoni Bosch Ed.

16. Els enfocaments keynesians

- 16.1 La síntesi neoclàssica
- 16.2 La revisió de les principals funcions keynesianes: consum i inversió. La llei d'Okun.
- 16.3 Les teories del desequilibri.
- 16.4 La nova economia keynesiana.

17. Les teories realistes del comerç internacional.

17.1 La teoria de la demanda representativa i la teoria del cicle del producte.

17.2 La teoria del QWERTY i la teoria del comerç estratègic.

17.3 Les tribus com a xarxa comercial. La manilla fiscal del comerç exterior.

Bibliografia específica:

- A. Arrufat (1974), "Les noves teories realistes del comerç internacional", *Banca Catalana*, juny (pp. 23-33)

- P. Krugman, op. cit. (Caps. 9 i 10).

- E. Lluch, *La Catalunya vençuda del segle XVIII* (Cap. IV).

- E. Lluch (1997), "El encadenamiento fiscal del comercio exterior", *Papeles de Economía Española*, 73, pp. 350-359.

18. Enfocaments alternatius

18.1 El neo-ricardianisme de Sraffa.

18.2 El nou institucionalisme.

18.3 L'economia crítica.

Bibliografia específica:

- P. Sraffa (1985), *Producció de mercaderies per mitjà de mercaderies*. Barcelona, Ed. 62.

Programa de pràctiques:

Cada quinze dies, aproximadament, es dedicarà una sessió de 2 hores de classe a l'anàlisi i comentari de textos dels autors i tendències més rellevants de la història del pensament econòmic. El "dossier" de textos i els qüestionaris corresponents seran publicats a principis de curs.

Desenvolupament del programa al llarg del curs:

En general, cadascun dels temes del programa s'exposarà en una sessió de classe.

Sistema d'avaluació:

Al mes de novembre es farà una prova escrita amb preguntes tipus test i l'explicació raonada d'alguna qüestió a partir de lectures bàsiques i específiques recomanades expressament a classe; els aprovats podran alliberar matèria i acumular una puntuació màxima de dos punts a la nota final. L'examen del gener-febrer tindrà una estructura semblant al primer parcial.

Bibliografia bàsica:

- J.A. Schumpeter (1994), *Historia del análisis económico*. Barcelona, Ariel.

- M. Blaug (1985), *Teoría económica en retrospectiva*. México, Fondo de Cultura Económica.

- H.K. Recktenwald (1979), *Economía política*. Madrid, Instituto Nacional de Prospectiva.

- J.J. Spengler y W.R. Allen, comp. (1971), *El pensamiento económico de Aristóteles a Marshall*. Madrid, Tecnos.

- E. Screpanti i S. Zamagni (1996), *Panorama de Historia del Pensamiento Económico*. Barcelona, Ariel.

- Ll. Argemí (1987), *Las raíces de la ciencia económica*. Barcelona, Barcanova.

Bibliografia complementària:

- Ll. Barbé (1991 i 1992), *Curs d'introducció a l'economia. I. L'escola clàssica. II. L'escola neoclàssica, Keynes i Schumpeter*. Bellaterra, Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

- R. Backhouse (1988), *Historia del análisis económico moderno*. Madrid, Alianza.

- R.B. Ekelund y R. F. Hébert (1992), *Historia de la teoría económica y de su método*. Madrid, McGraw-Hill/ Interamericana de España.

- F. Estapé (1990), *Introducción al pensamiento económico. Una perspectiva española*. Madrid, Espasa-Calpe.

- L. Beltrán (1988), *Historia de las doctrinas económicas*. Barcelona, Teide.